

Granskning av Enskilda högskolan Stockholm ABs ansökan om tillstånd att utfärda licentiat- och doktorexamen inom området mänskliga rättigheter

Uppdraget

Enskilda högskolan Stockholm AB har den 27 oktober 2020 ansökt hos regeringen om tillstånd att utfärda licentiat- och doktorexamen inom området mänskliga rättigheter. Vi, professor Anna-Sara Lind (ordförande) Uppsala universitet, lektor Peter Johansson Göteborgs universitet, arbetslivsföreträdare Elisabeth Abiri senior adviser vid Emerga institute och doktorand Tim Holappa, Stockholms universitet har fått i uppdrag av UKÄ att granska ansökan.

Bedömning

Vår bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen samt utifrån de krav som finns sammanställda i *Vägledning för ansökan om tillstånd att utfärda examen*. Uppdraget ligger inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning (*Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag, Rapport 2016:15*). Underlag för bedömningen har varit Enskilda högskolan Stockholm ABs ansökan om examenstillstånd samt intervjuer som genomfördes den 26 mars 2021. Vid detta tillfälle genomfördes gruppvisa samtal med högskolans ledning, utbildningsledning, studenter och doktorander samt lärare. Vår bedömning redovisas i bilaga 1. Bedömningen sammanfattas i ett samlat omdöme med motivering.

Bedömargruppens preliminära yttrande har skickats till lärosätet på delning, för att påpeka eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. Det svar som lärosätet inkom med framgår av bilaga 2. Vi har tagit del av lärosätets svar, och i de fall där vi gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandet.

De sakkunnigas rekommendation

Vi föreslår att UKÄ till regeringen föreslår att inte ge Enskilda högskolan Stockholm AB tillstånd att utfärda licentiat- och doktorexamen inom området mänskliga rättigheter.

De sakkunniga

Anna-Sara Lind
Elisabeth Abiri

Peter Johansson
Tim Holappa

Bilaga 1

De sakkunnigas motiveringar

Lärosäte	Examenstillstånd	ID-nr
<p>Enskilda högskolan Stockholm AB</p>	<p>Mänskliga rättigheter - licentiat- och doktorsexamen</p>	<p>A-2020-10-5011</p>
<p>Bedömningsområde: Förutsättningar Licentiat- och doktorsexamen Omdöme: Inte tillfredsställande Motivering: <i>Angiven examen är reglerad och ryms inom examensordningen</i></p> <p>Enskilda högskolan Stockholm (EHS) har sökt tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom området mänskliga rättigheter. Området mänskliga rättigheter är såväl internationellt som nationellt erkänt och rör sig kring frågor om etik/moral, politik och juridik. EHS har sedan tidigare en grund- och en masterutbildning i mänskliga rättigheter och lärosätet finner att det är ett naturligt steg att nu ansöka om examenstillstånd för licentiat- och doktorsexamen. Det finns bara en forskarutbildning i mänskliga rättigheter i Sverige och bedömargruppen anser att området skulle gynnas av ytterligare en sådan utbildning. De angivna examina, doktors- och licentiatexamina, är reglerade och ryms inom examensordning.</p> <p><i>Områdets omfattning och avgränsning är inte rimlig eller ändamålsenlig.</i></p> <p>I ansökan beskrivs mänskliga rättigheter vara ett flervetenskapligt område. Stycket som beskriver området är allmänt hållet men följer en generell beskrivning av ett tvärvetenskapligt angreppssätt av mänskliga rättigheter som studiefält. Implicit skymtar en betoning av filosofiska, etiska och idéhistoriska perspektiv, inte minst genom att explicit koppla mänskliga rättigheter till kompetenser inom teologi/religionsvetenskap. Bedömargruppen anser därför att det framstår som att det breda angreppssättet som lyfts fram i den inledande beskrivningen sedan smalnar av i en profil som drar mer emot det etiska/filosofiska/idéhistoriska. Det skrivs dock inte fram någon särskild profil explicit i ansökan.</p> <p>Området relaterar till EHS:s kandidat- och mastersprogram vilket för bedömargruppen framstår som övertygande och rimligt. Därtill anges i ansökan hur området relaterar till EHS:s forskarutbildning i teologi, vilket givetvis kan ha praktisk betydelse. Det faktum att området är beroende av forskare och lärare i teologi ger enligt bedömargruppen dock ett relativt begränsat perspektiv på studiet av de mänskliga rättigheterna.</p> <p><i>Området relaterar till lärosätets utbildningar på ett övertygande och rimligt sätt</i></p> <p>Vid lärosätet finns ett kandidatprogram med inriktning mot mänskliga rättigheter. Från och med 2021 finns också ett nytt mastersprogram i mänskliga rättigheter och demokrati. Huruvida det är möjligt (och önskvärt) att enskilda doktorander läser mänskliga rättigheter från kandidatnivå till forskarutbildningsnivå vid EHS utan att drabbas av progressionsproblem mellan de olika nivåerna framgår inte i ansökan. Under intervjuerna lyftes också fram att EHS såg denna möjlighet för progression som önskvärd och eftersträvningsvärd. Det är bedömargruppens bedömning att det finns</p>		

progressionsproblem med ett sådant upplägg. I ansökan beskrivs också kopplingarna till övriga forskarutbildningar i teologi/religionsvetenskap i Sverige. Länkningen är dock svag och fokuserar framför allt på den generella kompetens som finns i professorskollegiet i teologi. Bedömargruppen anser att den breda inramningen av forskarutbildningen bör återspeglas även kollegiets kompetens och finner att området relaterar delvis till lärosätets utbildningar på ett övertygande och rimligt sätt.

Området utgör inte en trovärdig vetenskaplig helhet, där delarna (ämnena) stödjer helheten och varandra.

Det är tydligt att det finns aspekter inom det andra forskarutbildningsämnet, teologi, som länkar till frågor om mänskliga rättigheter och att det finns överlappande forskningsfrågor exempelvis kring religionsfrihet. Det saknas dock en tydlig koppling i ansökan mellan det starkt betonade religionsvetenskapliga fältet och de juridiska och samhällsvetenskapliga perspektiv på mänskliga rättigheter som sägs utgöra en del av ämnet. Inom det föreslagna forskarutbildningsområdet anser bedömargruppen att det saknas en explicit diskussion kring hur de olika ämnen som representeras i handledargruppen kompletterar varandra till en helhet.

Forskningen inom området är inte av sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på hög vetenskaplig nivå

Bedömargruppen anser att forskningen inom det teologiska/religionsvetenskapliga fältet, inklusive etik, utifrån underlaget i ansökan tycks hålla hög kvalitet och en omfattning som är god. Detsamma gäller forskningen inom de mer samhällsvetenskapligt orienterade fälten. Däremot är mängden forskning (publikationer, ansökningar, samverkan, etc.) som i ansökan kopplas till det bredare tvärvetenskapliga fältet mänskliga rättigheter (inklusive juridiska och samhällsvetenskapliga perspektiv) av mindre omfattning, om än av god kvalitet.

EHS anger i ansökan att området mänskliga rättigheter "beskriver och analyserar, utifrån filosofiska, rättsliga och samhällsvetenskapliga perspektiv, de mänskliga rättigheternas framväxt, innehåll och formella förankring, samt deras implikationer för individ och samhälle vid tillämpningen nationellt och internationellt." Bedömargruppen konstaterar att det är en brist att historiska, kulturella, teologiska, etiska perspektiv på de mänskliga rättigheterna inte lyfts fram här. En brist som understryks av lärarkollegiets sammansättning och den nära koppling som beskrivs till teologi och religionsvetenskap.

I ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examen får utfärdas.

Bedömargruppen anser att det i ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examen får utfärdas. Det finns idag bara en forskarutbildning i mänskliga rättigheter i Sverige.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: *Handledarens och lärarnas sammantagna kompetens (vetenskapliga, pedagogiska) är inte adekvat och står inte i proportion till utbildningens innehåll och genomförande på kort och på lång sikt.*

Av ansökan framgår att EHS ambition inledningsvis är att anta två doktorander vartannat år. Det innebär att det sammantaget kommer att finnas fyra-sex doktorander i systemet efter fyra år. Vidare anges att handledarkollektivet i dagsläget består av åtta personer, fyra med professorskompetens, fyra med docentkompetens och en lektor. Två av dessa (en professor och en docent) är på väg att pensioneras men avser att arbeta kvar tills ersättare anställts. Det är därför bedömarens uppfattning att antalet handledare och lärare rent numerärt framstår som adekvat till utbildningens planerade volym.

Av den allmänna studieplanen framgår att EHS ämnar bedriva forskarutbildning inom området mänskliga rättigheter utifrån ett brett tvärvetenskapligt perspektiv som kombinerar "filosofiska, rättsliga och samhällsvetenskapliga perspektiv på de mänskliga rättigheternas framväxt, innehåll och formella förankring, samt deras implikationer för individ och samhälle vid tillämpningen nationellt och internationellt". För att kunna göra detta anser bedömarens uppfattning att det är av vikt att de handledar- och lärarresurser som står till förfogande för att bedriva forskarutbildningen har en bred kompetens och ämnesbakgrund som matchar de tre övergripande ämnesområden som lyfts upp (filosofi, juridik och samhällsvetenskap).

Sett till en övergripande ämneskompetens spänner handledarkollektivet över ett antal akademiska discipliner såsom filosofi, idéhistoria, etik, religionsvetenskap, socialantropologi och freds- och konfliktforskning. En genomgång av de redovisade handledarnas publikationslistor och andra meriter visar att det finns en hög vetenskaplig kompetens i det tänkta handledarkollektivet. Samtidigt ligger förhållandevis få av de åberopade publikationerna tydligt inom området mänskliga rättigheter. Istället ligger huvuddelen av de åberopade publikationerna inom det teologiska och religionsvetenskapliga området med särskild tonvikt på kristendom och den ortodoxa kyrkan. Den mer uttalade tvärvetenskapliga kompetensen inom området mänskliga rättigheter finns framförallt hos lektorer och docenter och inte i professorgruppen vars samlade kompetens är omfattande, men snäv i relation till det föreslagna forskarutbildningsområdet. Båda de personer som kommer att gå i pension bidrar i dagsläget med en stor del av de listade publikationerna med explicit inriktning mot mänskliga rättigheter.

Det framgår inte tydligt av ansökan hur handledargruppens olika kompetenser kompletterar varandra i relation till en forskarutbildning i tvärvetenskapliga studier av mänskliga rättigheter och vilka kompetensområden som handledarna huvudsakligen bidrar till i relation till de filosofiska, rättsliga och samhällsvetenskapliga perspektiven. Det är också oklart i vilken utsträckning professorerna kommer att kunna delta i och ansvara för forskarutbildningen i mänskliga rättigheter givet andra åtaganden och hur det är tänkt att de skulle fördela sin tid mellan de olika forskarutbildningarna vid EHS. Detta framkommer också i intervjuerna. Det materiella förverkligandet av tvärvetenskapligheten förklarades där bli beroende av vilken handledarkompetens som fanns vid lärosätet. Bedömarens uppfattning fick viss ytterligare information om handledarnas kompetenser vid intervjuerna, men informationen som gavs vid intervjuerna förändrar inte bedömarens intryck.

Sex av åtta personer i handledargruppen uppger i sin CV att de är eller har varit involverad i handledning av doktorander. I ansökan om examenstillstånd anges att alla professorer och docenter har tidigare erfarenhet av handledning på forskarnivå. Två personer uppger att de till dags dato har handlett fram till disputation. En av dessa två kommer inom kort att gå i pension. Vad gäller andra forskarutbildningsuppdrag såsom opponentskap, deltagande i betygsnämnder, etc. uppger tre

personer i sina CV att de haft sådana uppdrag, varav en av dessa inom kort går i pension. Bedömargruppen anser därför att de samlade erfarenheterna av att vara involverad i forskarutbildningar framstår som förhållandevis svag sett till hela gruppen och intrycket stärks av att en av de mer meriterade personerna inom detta område är på väg att pensioneras.

Bland de åtta lärare som utgör kärnan för den föreslagna forskarutbildningen finns bara en kvinna. Det framgår inte av ansökan om det finns någon strategi för att försöka förändra detta vid kommande utlysningar och rekryteringar. Vid intervjuerna framkom att det vid lärosätet finns medvetenhet om detta, men någon rekryteringsplan har ännu inte tagits fram.

Avseende kompetensutveckling inom forskningsområdet uppges i ansökan att lektorer har möjlighet att ansöka om upp till 25 procent egen forskning och kompetensutveckling i sin tjänst, samt att det finns medel för konferensresor, etc. Bedömargruppen anser att detta torde erbjuda goda möjligheter för lektorer långsiktiga meritering inom forskning. Det saknas uppgifter om EHS har docent- och professorsprogram, mentorskap för yngre lärare/forskare, etc. Det är oklart i vilken utsträckning professorer har forskning/kompetensutveckling i tjänst, eller om samma regler gäller som för lektorer. Vid intervjuerna uppgavs att lärarna i sina tjänster har en del som handlar om egen forskning och eget utvecklingsarbete. Lärosätet lyfte också fram att man lyckats bra med att fortbilda yngre lärare.

Vad gäller högskolepedagogisk meritering och kompetensutveckling framgår det inte av ansökan om EHS har krav på exempelvis handledarutbildning på forskarutbildningsnivå och om lärosätet erbjuder sådan utbildning för sina anställda. Det framgår inte heller om handledargruppen har genomgått högskolepedagogisk utbildning, inklusive handledarutbildning, eller fått sådan validerad. Vad gäller kompetensförsörjning kommer det enligt ansökan att anställas ersättare för de två personer som går i pension. Det framgår inte om det finns någon tänkt inriktning på dessa utlysningar och hur EHS ämnar säkerställa att den bredd i ämneskompetens som kommer att gå förlorad vid pensioneringarna ersätts. Vid intervjuerna lyftes frågan om rekrytering och strategisk inriktning. Ytterligare personer ("seniora forskare") kommer enligt ansökan att anställas om forskarutbildningen startar. Det framgår inte hur många som planeras eller med vilken inriktning. Ansökan nämner också att en doktorand i folkrätt är anställd som adjunkt och kommer att erbjudas att söka biträdande lektorat (BL) efter disputation. Det framgår inte när detta förväntas ske och inte heller om detta BL erbjuds i öppen konkurrens och inom vilket/vilka ämnen.

Ett sätt att bredda kompetenser och förbättra jämställdhet är olika typer av samarbeten med andra lärosäten. I ansökan lyfts flera intressanta samarbeten med andra universitet och forskningsinstitutioner. Bedömargruppen anser att EHS skulle kunna stärka den tvärvetenskapliga kompetensen i forskarutbildningen genom exempelvis externa biträdande handledare.

Bedömargruppen anser att handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens (vetenskapliga, pedagogiska) är inte helt adekvat och står inte fullt i proportion till utbildningens innehåll och genomförande på kort och på lång sikt.

Bedömningsområde: Förutsättningar**Forskarutbildningsmiljö****Omdöme:** Inte tillfredsställande

Motivering: *Forskningen vid lärosätet har inte en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå inom området i kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.*

I ansökan anger lärosätet huvudsakligen ett par fora för forskarutbildningsmiljön i mänskliga rättigheter: forskningsseminariet i mänskliga rättigheter och forskningsmiljön i teologi. Den fysiska miljön framstår som gynnsam vad gäller doktoranders möjligheter till nära kontakt med handledare och seniora forskare. Det finns vissa möjligheter till samverkan över ämnesgränserna. Ansökan är dock bristfällig när det gäller att förklara hur relationen till studier på avancerad nivå ser ut. Detta intryck förstärktes vid intervjuerna.

Det planerade antalet doktorander i forskarutbildningsområdet mänskliga rättigheter är relativt få. Det hade varit önskvärt att få se en rekryteringsplan för att tillgodose att en kritisk massa över tid upprätthålls. Vidare skulle rekryteringsplanen behöva innehålla moment som säkrar att olika discipliner och perspektiv tas in så att ämnet i praktiken fortsatt är mångvetenskapligt. Bedömargruppens intryck efter intervjuerna är att det inte finns en sådan detaljerad plan ännu.

Forskarutbildningsmiljön vid EHS kommer rimligtvis att vara liten och de samarbeten som nämns i ansökan bl.a. med Åbo Akademi kommer därför att vara viktiga. Till en viss del kan forskarutbildningsmiljön på EHS också vidgas genom samarbetet med lärosätets forskarutbildning i teologi. I forskningsstrategin nämns att central forskning inom MR-området vid EHS har berört globala såväl som lokala centrala rättighetsvillkor, som exempelvis religions- och yttrandefrihet, rättigheter kopplade till barnets ställning, övervakningssamhället, ursprungsfolkens situation samt försoning och konfliktlösning i globala, nordiska och nationella kontexter. Såväl ansökan som intervjuerna ger bedömargruppen intrycket att detta verkar dock mer spegla de enskilda forskarnas fokus än en samlad forskningsmiljö. Ur ett doktorandperspektiv kan det vara en nackdel att forskarutbildningsmiljön är smal och liten. Att vara del av en levande, aktiv forskarmiljö är viktigt ur både forskarutbildningsperspektiv och arbetsmiljöperspektiv. Detta gäller särskilt i uppbyggnadsfasen av forskarutbildningen då antalet doktorander kommer att vara lågt. Enlig plan kommer två doktorander att antas vartannat år vilket innebär att det finns 2-3 kohorter om två doktorander i forskarutbildningen när det är fullt utbyggt, dvs. 4-6 doktorander varav två nyss börjat och två är i avslutningsfas. Både i ansökan och vid intervjuerna saknar bedömargruppen en närmare diskussion kring och beskrivning av hur utbytet mellan doktorander i mänskliga rättigheter kommer att se ut och om det kommer att bli en livskraftig forskarutbildning.

Sammanlagt har handledarkollegiet en stor mängd vetenskapliga publikationer. Det är dock relativt få publikationer med direkt människorättsfokus. Det är oklart i vilken mån forskningen på EHS kan förstås som specifik människorättsforskning och hur forskningsmiljön ska utvecklas. Under intervjuerna framkom att varje forskare själv ansvarar för sina projekt och större, övergripande planeringar och strategier har ännu inte tagits fram. Det är idag av stor vikt att lärosäten stöttar sina forskare i att ta fram större gemensamma ansökningar som också rymmer nya doktorander och finansieringsmöjligheter. En strategi för hur forskarna ska arbeta i relation till nationell och internationell forskningsfinansiering bör tas fram.

Lärosätet lyfter fram att miljöns styrka är de forskare som har livsåskådningsvetenskap i botten (etik, teologi, religionsvetenskap), denna gång med referens till UKÄ-utvärdering 2013. Detta reser åter frågan om tvärvetenskaplighetens omfång. Det framhålls vidare såväl ansökan att EHS:s lärare

erhåller externa forskningsbidrag, något som bekräftades vid intervjuerna. Det framgår dock inte om detta gäller tematiker som relaterar till mänskliga rättigheter eller om det främst gäller teologi/etik/religionsvetenskap.

Lärosätet tycks ha en väl fungerande akademisk infrastruktur vad gäller seminarier och samarbeten, främst i teologi. Samverkan med andra universitet/högskolor kring doktorander har möjliggjort en viss uppbyggnad av akademisk infrastruktur även kring frågor rörande mänskliga rättigheter på forskarutbildningsnivå. Samverkan i nätverk och olika avtal lyfts fram som reella och potentiella möjligheter för att stärka en forskarutbildning i mänskliga rättigheter.

Bedömargruppen anser därför att forskningen vid lärosätet endast delvis har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå inom området endast delvis kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.

Relevant samverkan sker nationellt och internationellt.

I ansökan anges ett antal nationella och internationella forskningsnätverk som är knutna till individuella forskare, men också samarbeten som högskolan själv ingår i. Dessa är dock få till antalet och ämnesmässigt snävt hållna. Samverkan sker med andra lärosäten, framförallt Åbo Akademi, men även Göteborgs universitet (GU), Umeå universitet (UMU) och Uppsala universitet (UU) gällande forskarutbildningar. Det är dock oklart om samverkan med GU och UMU är inriktad på teologi eller mänskliga rättigheter, vilket samarbetet med UU är enligt det som framkom vid intervjuerna. Vid intervjuerna framkommer att samarbetet gäller mänskliga rättigheter när det handlar om Åbo Akademi, och att man gärna vill samarbeta med andra lärosäten när det gäller mänskliga rättigheter på forskarutbildningsnivå. Även ytterligare samverkan framgår av ansökan. Bedömargruppen ser vissa risker med att hålla samverkan så pass vetenskapligt snävt som det utpekats i ansökan. Forskningsfinansiering kräver idag en strategisk hållning som går bortom individuella forskares egna projekt och där lärosätet målmedvetet stöttar forskarna/forskargrupperna och tar fram strategier. Bedömargruppen anser att relevant samverkan sker nationellt och internationellt.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Resurser

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Det finns tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur.*

EHS är ett etablerat lärosäte som redan har en forskarutbildning. I ansökan refereras till större donationer men det är i ansökan oklart om dessa är till högskolan i sin helhet eller till ett forskningsområde. De kompletteringar av EHS:s budget som högskolan inkommit med skriftligt och muntligt, ger ingen information om hur statsanslag och andra inkomster fördelas på olika områden och aktiviteter. Däremot uppgavs vid intervjuerna att lärosätet sedan 2015 fått 26 miljoner i donationer. Dessa donationer är både riktade och fria att använda till det lärosätet önskar. Det finns en större donation till mänskliga rättigheter, men hur stor den är eller hur den ska användas framkom inte vid intervjun. Även om statsanslaget inte är exakt specificerat så bör högskolan specificera inriktningen på vad anslagen kommer att användas till. Att forskarutbildningens doktorander är tänkta att ha en lön om 24 000 kr/månad antyder att budgeten är något knapp. Dessutom uppgavs vid intervjuerna att utbildningsbidrag kan förekomma, vilket i sin tur kan få konsekvenser i konkurrenshänseende; i det långa loppet för kvaliteten om färre söker forskarutbildningen. Det

framgår av ansökan att doktorander kommer att ha arbetsplats, bibliotekstjänster, etc. till sitt förfogande. Det framgår bl.a. också i den allmänna studieplanen att det finns resurser för konferensresor, etc. även om summor inte specificeras. Vid intervjun berättade doktoranderna vid högskolan att de har 10 000 kr per år till resor och litteratur.

En problematik för mindre högskolor är resurser avsatta för tillgång till akademisk litteratur såsom böcker och artikeldatabaser. I ansökan listas tillgång till två databaser med religionsvetenskaplig/filosofisk inriktning, en med statsvetenskaplig inriktning och en databas med böcker inom internationell rätt. Det framgår inte av ansökan om de stora tidskrifterna med inriktning på mänskliga rättigheter ingår i dessa databaser och fokus verkar i första hand ligga på religionsvetenskapliga tidskrifter. Under intervjuerna påpekade både lärargruppen och styrelsen att biblioteksresurserna skulle behöva stärkas ytterligare, men att stora ansträngningar har gjorts och görs. Lärosätet uppmuntrar till samarbete med större lärosäten och försöker att se till att studenter och doktorander får det material de behöver när de frågar efter det.

Högskolan påpekar att den under senare år erhållit donationer om 20 miljoner kronor som kopplats till att bygga upp en forskarutbildning vid EHS. Det framgår i ansökan inte varifrån dessa pengar kommer, om de är öronmärkta till forskarutbildning i teologi eller om det finns långsiktiga åtaganden från donatorerna. Vid intervjuerna framkom att några donationer kunde användas till mänskliga rättigheter och att styrelsen såg positivt på det ekonomiska läget. Bedömargruppen menar dock att det faktum att EHS varit framgångsrika att attrahera donationer till sin utbildning i teologi inte är en intäkt för att detsamma kommer att gälla mänskliga rättigheter.

Budgeten för den föreslagna forskarutbildningen i mänskliga rättigheter är mycket översiktlig och visar inte vad de olika budgetposterna innebär i t.ex. timmar, eller hur de fördelas i tjänsteomfattning mellan olika uppdrag.

Bedömargruppen anser att det sammantaget finns tillgång till en delvis stabil och ändamålsenlig infrastruktur.

De tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

Av ansökan framgår att det vid EHS finns en adekvat infrastruktur (bibliotek, arbetsrum, osv.).

Bedömargruppen anser att det råder oklarheter kring profil och kompetensförsörjning i relation till samhällsvetenskapliga och juridiska perspektiv inom det tvärvetenskapliga fältet mänskliga rättigheter som ansökan beskriver. Vid intervjuerna framkom att fältet definieras utifrån de personer som ingår i lärarkollegiet och att mångvetenskapligheten under utbildningen ska fokusera på teorier och inte metoder, vilket bedömargruppen finner anmärkningsvärt.

Vidare visar ansökan på vissa oklarheter kring hur den planerade budgeten ska användas vad gäller olika personalkategorier, samt om lön eller stipendier/utbildningsbidrag kommer att användas för att finansiera doktoranderna. Under intervjuerna framkom att det skulle vara lön, men flera av doktoranderna berättade att de inte har lön eller de försäkringar som skulle kunna kompensera för stipendier. Även kring nivån på lön finns frågetecken då den framstår som låg i ett jämförande

perspektiv med andra lärosäten. Bedömargruppen anser att de tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

De ekonomiska resurserna som krävs för att bedriva forskarutbildning finns på plats.

Ingångslönen för doktoranderna är förhållandevis låg och det presenteras inte någon progression vad gäller löneutvecklingen i själva ansökan. Lönen om 24 000 kr per månad uppges vara en snittlön. Vid intervjuerna uppgavs detta vara en ingångslön med tillhörande löneutveckling. Med åren kommer det att bli dyrare för högskolan, vilket inte synliggörs i budgeten. Huvudhandledarna tilldelas 300 klocktimmar per doktorand för handledning. Detta är vid en första anblick en bra omfattning, men det behöver tydliggöras hur många timmar biträdande handledare är tänkt att få. Lärosätet måste också själv göra en värdering av huruvida handledningstimmarna är tillräckliga.

I ansökan och i kompletterande dokument anges att forskarutbildningen till 60 procent ska finansieras av högskolan och till 40 procent av samarbetspartners. Här väcks frågor om hur samarbetet långsiktigt ser ut så att forskarutbildningen är hållbar över tid: hur mycket av de donationer som inkommer till högskolan kommer att gå till ämnet mänskliga rättigheter?

I ansökan saknas underlag och information om hur doktoranderna ges finansiellt stöd för att kunna presentera sin forskning och delta vid konferenser, såväl nationellt som internationellt samt hur omkostnader för att kunna genomföra sin forskarutbildning hanteras. Men under intervjuerna uppgavs att doktoranderna får 10 000 kr per år till resor och litteraturinköp. Vi får anta att motsvarande summa skulle ges till doktoranderna i den sökta forskarutbildningen. Denna summa expensmedel liknar det vi kan se vid andra lärosäten och bedömargruppen anser därför att de ekonomiska resurserna som krävs för att för att bedriva forskarutbildning finns på plats.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet Förutsättningar

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: I ett rikstäckande perspektiv finns det ett stort intresse av att en forskarutbildning i mänskliga rättigheter skapas och att doktorsexamen i ämnet får utfärdas. De ekonomiska resurserna som krävs för att bedriva forskarutbildning i mänskliga rättigheter vid EHS verkar finnas på plats. Det råder dock oklarheter kring områdets utformning och inriktning. Området för examenstillstånd är liksom forskarutbildningsämnet mänskliga rättigheter tvärvetenskapligt och det möjliggör flera olika forskningsperspektiv, vilka dock inte skrivs fram i ansökan eller framkom vid intervjuerna på ett övertygande sätt.

Pågående forskning vid lärosätet inom området rymmer inslag av såväl nationell som internationell forskning. De ingående forskningsmiljöerna har dock inte tillräckligt många forskare och handledare för att tillförsäkra en utbildning av hög kvalitet i det breda fält som ansökan omfattar. I det samlade underlaget anges inte hur ytterligare rekryteringar av professorer till ämnesområdet kommer att ske. Inte heller beskrivs rekryteringsplaner och resurstilldelning för sådana. Detta får betydelse för bedömningsgrunderna forskarutbildningsmiljö och personal.

Sammantaget finner bedömargruppen att förutsättningarna för examenstillstånd inte är tillfredsställande.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat
Styrdokument (Allmän och individuell studieplan)**Omdöme:** Tillfredsställande**Motivering:** *Det finns en allmän studieplan för hela utbildningen. Mall för individuell studieplan finns.*

Lärosätet bifogar i ansökan en allmän studieplan för den planerade forskarutbildningen i mänskliga rättigheter (licentiatexamen och doktorsexamen) samt ett formulär för en individuell studieplan. Den allmänna studieplanen omfattar för doktorsexamen 240 högskolepoäng, varav 160 högskolepoäng för avhandling, 40 högskolepoäng för obligatoriska kurser och 20 högskolepoäng för valbara kurser. För licentiatexamen omfattar den allmänna studieplanen 120 högskolepoäng, varav 90 högskolepoäng för avhandling och 30 högskolepoäng kurser.

Bedömargruppen önskar rekommendera att EHS tar del av hur formulär för individuella studieplaner ser ut och används vid andra högskolor. Bedömargruppen anser dock att det är tillfredsställande att det finns allmänna studieplaner för hela forskarutbildningen och att det finns en mall för individuell studieplan.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Säkring av examensmålen****Omdöme:** Inte tillfredsställande**Motivering:** *Genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställs inte att doktoranderna uppnått målen i examensordningen när examen utfärdas.*

Den föreslagna forskarutbildningen omfattar kurser om 60 högskolepoäng och en avhandling om 180 högskolepoäng. Poängfördelningen mellan kurser och avhandling liknar den som finns på många andra forskarutbildningar i Sverige. Kursdelen av utbildningen omfattar 40 högskolepoäng obligatoriska kurser och 20 högskolepoäng valbara kurser. De obligatoriska kurserna utgörs av i) tre ämneskurser om 10 högskolepoäng vardera som täcker in de tre huvudperspektiven inom området mänskliga rättigheter (filosofiska, rättsliga och samhällsvetenskapliga), ii) en kurs i vetenskapsteori, metod och forskningsetik om 7,5 högskolepoäng och iii) en kurs i högskolepedagogik om 2,5 högskolepoäng. För licentiatexamen omfattar den allmänna studieplanen 120 högskolepoäng, varav 90 högskolepoäng för avhandling och 30 högskolepoäng kurser.

När det gäller inriktningen på de tre ämneskurserna utgör denna en relevant start på en tvärvetenskaplig forskarutbildning om mänskliga rättigheter. Samtidigt reser organisationen kring dessa kurser ett antal frågor, vilka kvarstår efter intervjuerna. Enligt ansökan överensstämmer de tre första kurserna tematiskt med den första terminen på EHS mastersprogram (vilket inte stämmer då mastersprogrammets första termin från och med höstterminen 2021 består av fyra kurser om 7,5 högskolepoäng). Detta innebär att en nyantagen doktorand utan specifik bakgrund i tvärvetenskapliga studier i mänskliga rättigheter enligt ansökan ges möjlighet att som komplement till de handledda självstudierna på doktorandkurserna följa relevanta moment i undervisningen på mastersnivå, vilket är utmärkt. Samtidigt förväntas kurser på forskarutbildningsnivå vara på en fördjupad nivå jämfört med mastersnivå. Det är oklart på vilket sätt det finns en nivåskillnad mellan masterskurserna och forskarutbildningskurserna med detta upplägg. Under intervjuerna framkom också att masterskurser erbjudits forskarstuderanden. Vidare lyfts i ansökan att det är av vikt att en forskarutbildning inrättas

för att möjliggöra för studenter från det egna mastersprogrammet ska kunna gå vidare till forskarutbildning i mänskliga rättigheter. Frågan är därför vilken funktion som dessa kurser fyller för doktorander som redan har läst dessa kurser inom EHS mastersprogram (alternativt motsvarande kurser på andra tvärvetenskapliga program i mänskliga rättigheter) och om de tre kurserna för dessa doktorander kommer att bidra till att examensmålen för forskarutbildningen uppnås.

Kursen i vetenskapsteori, metod och forskningsetik omfattar 7,5 högskolepoäng och bygger på handledda självstudier. Enligt examensmålen för forskarutbildningen ska doktoranden uppnå "förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet." Det förs ingen diskussion i ansökan vad gäller dimensionering av denna kurs i relation till de kunskaper och färdigheter som en forskarstuderande förväntas uppnå, detta förtydligades inte heller under intervjuerna. Poängantalet är lågt både vad gäller det innehåll som ska täckas under fem veckors heltidsstudier (metod, vetenskapsteori, forskningsetik) och i jämförelse med många andra forskarutbildningar. En tvärvetenskaplig utbildning i mänskliga rättigheter behöver dessutom täcka in metoder för datainsamling och analys från många olika discipliner inom samhällsvetenskap, juridik och humaniora vilket ställer större krav på bredd vad gäller metod än vad många monodiscipliner gör. Det är därför tveksamt om högskoleförordningens mål kan uppnås med den metodkurs som planeras ingå i utbildningen.

Enligt ansökan kommer metodkursen att genomföras som en läskurs. Det ställer stora krav på handledarens kunskaper i metod, vetenskapsteori och forskningsetik för att hen ska kunna guida/hjälpa studenten att uppnå kurs- och examensmål.

Inom programmet planeras för att doktoranderna ska gå en högskolepedagogisk kurs om 2,5 högskolepoäng (jämför den allmänna studieplanen där det framhålls att utbildningen ska ge grundläggande pedagogisk skicklighet för undervisning på högskolenivå). I jämförelse med andra lärosäten är det en kort utbildning. Det är också oklart hur mycket högskolepedagogik kursen kommer att rymma, då den också innehåller handledd undervisning. Att ha handledda undervisningsinslag är dock mycket bra då doktorander ofta får gå in i undervisning utan organiserat stöd eller feedback. Momentet och kursen kan därför med fördel byggas ut, alternativt kan de handledda undervisningsinslagen brytas ut från kursen och göras till en mer allmän struktur för mentorskap eller liknande. I ansökan finns inga uppgifter om det finns krav på formell pedagogisk kompetens hos den lärare/handledare som ska handleda och examinera kursen i högskolepedagogik, vilket det borde finnas ur kvalitetssäkringssynpunkt.

När det gäller de valbara kurserna är det positivt att doktoranden har möjlighet att fördjupa sig i teman efter eget intresse och egna behov i relation till avhandlingsarbetet. Det är också positivt att doktoranden har utrymme att läsa kurser vid andra lärosäten.

Av ansökan framgår att handledaren "har huvudansvar för, att i samråd med eventuell annan undervisande lärare, examinera obligatoriska kurser". Det framgår också att "student och handledare gemensamt ska kunna utforma examinerande uppgifter på ett sätt som bäst främjar studentens avhandlingsprojekt och måluppfyllnad" samt att "doktorand som upptäcker felaktigheter i bedömningen av en examinerande uppgift vänder sig i första hand till berörd handledare och därefter till Forskarutbildningskollegiet". Här ser vi flera olika risker vad gäller rättssäker examination. En risk är att olika handledare som examinerar samma kurs gör olika bedömningar. Med ett sådant upplägg behövs ett kvalitetssystem där handledarna för en dialog om och stämmer av sina bedömningar mot

varandra. En annan risk är att om obligatoriska kurser anpassas individuellt kan det leda till oklarheter i vad som faktiskt bedöms både mellan olika doktorander och mellan olika kurstillfällen. En tredje risk är att doktorander kan dra sig för att klaga på en bedömning av en examination (särskilt om den behöver gå till Forskarutbildningskollegiet) när den vet att detta kan påverka relationen till handledaren negativt. Detta problem uppstår även på andra forskarutbildningar, men här bidrar designen med det stora ansvaret som läggs på handledaren för doktorandens kurser till att skapa extra stora risker. Vid intervjuerna sades att fler än handledaren skulle vara involverad i examination, men det preciserades inte på vilket sätt.

När det gäller avhandlingsdelen av forskarutbildningen framgår av den allmänna studieplanen att doktoranden regelbundet ska lägga fram avhandlingsavsnitt för diskussion och granskning vid forskningsseminarium. Dessa förväntningar kan göras tydligare. På många forskarutbildningar finns det tydliga obligatoriska milstenar i avhandlingsprocessen, t.ex. PM-seminarium, halvtidsseminarium och slutseminarium (mock-seminarium) innan det är dags för disputation. Ett sådant upplägg borgar för att det sker en kontinuerlig kvalitetssäkring av avhandlingsprocessen med extern granskning och det ger handledare och doktorand värdefull input i forskningsprocessen. Det förtydligar också vilka krav som ställs på doktoranden.

Av ansökan framgår att doktoranden får minst 300 klocktimmar handledning från huvudhandledaren under forskarutbildningen. Det framgår dock inte hur stor den totala handledningen, inklusive biträdande handledarens, är. Det är därför svårt att göra en bedömning av i vilken utsträckning handledningstimmarna är tillräckliga, särskilt som handledaren utöver handledning också har ansvar för doktorandens kurser (inklusive examination). Vid intervjuerna framkom att biträdande handledare får färre timmar än huvudhandledaren.

Det framgår av ansökan att forskarutbildning inte kan "erbjudas med en inriktning som inte representeras av en huvudhandledare med minst docentkompetens". Detta indikerar att kollegiets sammansättning kommer att ha en stor inverkan på forskningsutbildningen i allmänhet och den enskilda doktorandens avhandlingsprojekt i synnerhet. Detta aktualiserar vad som tagits upp under andra punkter i detta yttrande när det gäller skapandet av förutsättningarna för en tvärvetenskaplig forskarutbildning. Bedömargruppen anser sammantaget att säkringen av examensmålen inte kan anses tillfredsställande.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Jämställdhet****Omdöme:** Inte tillfredsställande**Motivering:** *Ett jämställdhetsperspektiv kommer inte att beaktas tillräckligt i utbildningens innehåll och utformning.*

I denna del av bedömningen avses med jämställdhet, jämlikhet mellan könen. Ansökan är dock relativt övergripande vad gäller kravet att visa hur ett jämställdhetsperspektiv ska beaktas i forskarutbildningens innehåll och utformning. Kvinnor är underrepresenterade i forskarkollegiet, på samtliga nivåer. Ansökan ger dock ingen tydlig information om vilka kvalitativa och kvantitativa åtgärder som högskolan avser att vidta för att säkra upp en balans mellan könen såväl bland forskare som bland doktorander. Efter frågor från bedömargruppen klargjordes detta inte heller under intervjudagen.

I ansökan behandlar lärosätet generellt jämställdhet som ett fält som dels är länkat till andra diskrimineringsgrunder och mänskliga rättigheter i allmänhet, dels till Agenda 2030 och hållbar utveckling. Det är helt rimligt att koppla ihop dessa fält i EHS arbete men detta bedömningsområde fokuserar explicit på just jämställdhet samtidigt som ansökan inte är så detaljerad kring just detta perspektiv. Jämställdhet definieras inte och inte heller behandlas det separat i någon del av ansökan.

Även om jämställdhet nämns på flera ställen i ansökan visar inte beskrivningarna på en medvetenhet vare sig vad gäller ämnesfokus eller former för undervisningen. Det nämns exempelvis inte om lärosätets högskolepedagogiska grundkurs specifikt behandlar genus och jämställdhetsaspekter. Inte heller diskuteras hur genus- och jämställdhetsperspektiv kommer att beaktas vid antagning, fördelning av forskningsresurser och karriärmöjligheter.

Ansökan beskriver arbetet med likabehandling, jämställdhet m.m. genom att understryka att högskolan utgår ifrån "att varje människa är lika i värdighet och rättigheter". Samtidigt nämns att målet för EHS likabehandlingsplan endast är att främja jämställdhet mellan kvinnor och män, vilket i detta sammanhang måste ses som ett alltför lågt satt mål.

Enligt ansökan så fastslår handlingsplanen för systematiskt kvalitetsarbete 2020–2023 att kvalitetsarbetet inte enbart handlar om att säkra progression och kvalitet, utan också om att kontinuerligt bevaka att aspekter som berör likabehandling, jämställdhet och hållbarhet uppmärksammas i kursinnehåll och kurslitteratur. Ansökan nämner att huvudansvaret för att föreslå, utarbeta och kvalitetssäkra kurser på forskarutbildningen i mänskliga rättigheter ligger på ämneskollegiet (MR-kollegiet) i samverkan med Forskarutbildningskollegiet, där MR-kollegiet står för förslag på innehåll och struktur, medan Forskarutbildningskollegiet ansvarar för den formella processen att fatta beslut om inrättande och förändring av kurser. Hur aspekterna som berör jämställdhet i praktiken ska uppmärksammas i kursinnehåll och kurslitteratur beskrivs dock inte närmare. Vid intervjuerna nämndes även planen att genomlysa kursinnehåll och kurslitteratur ur det bredare anslag som nämns ovan (likabehandling, jämställdhet och hållbarhet). Det framkom inte klarare hur arbetet med just jämställdhetsaspekterna skulle ske i praktiken.

Enligt ansökan är också likabehandling och jämställdhet en del av EHS långsiktiga pedagogiska utvecklingsprogram, vilket bland annat innebär "utbildning i rättssäker bedömning och examination, jämställdhet, samt stöd till studenter med funktionsnedsättning". Vad det pedagogiska utvecklingsprogrammets utbildning om jämställdhet skulle innebära i praktiken klargjordes vare sig i ansökan eller under intervjuerna.

När det gäller konkreta åtgärder för jämställdhet och mot diskriminering och trakasserier nämner ansökan att EHS har etablerat ett Råd för likabehandling (rektor, lärarrepresentanter för högskolans utbildningsprogram samt studentkårsrepresentant). Detta råd har att bevaka att konkreta åtgärder genomförs, dels i konkreta fall av trakasserier eller diskriminering, men också se till att det finns ett tydligt jämställdhetsperspektiv i områden som rekrytering, antagning, examination och undervisning. Vid intervjuerna nämndes i detta sammanhang de korta beslutsvägarna och närheten till studenter/doktorander samt det faktum att högskolan inte hade haft något fall där bristande jämställdhet hade varit problemet. Bedömningsgruppen saknar därför beskrivningar av hur arbetet med konkreta fall ser ut liksom hur en granskning av jämställdhetsperspektiv i områden som rekrytering, antagning, examination och undervisning går till. Vid intervjuerna lyftes frågan om hur

lärosätet ser på jämställdhetsfrågor, för såväl medarbetare som studenter. Lärosätet konstaterade att det även om det var en dominans av kvinnor på kandidatprogrammet fanns ungefär lika många män som kvinnor på mastersprogrammet samt i lärarkollegiet. Snedfördelningen mellan män och kvinnor bland de potentiella handledarna lyftes inte initialt. På en direkt fråga framkom att lärosätet ämnade tänka särskilt på genusbalansen när det kom till tillsättning av biträdande handledare.

Det är generellt svårt att bedöma hur lärosätet ämnar bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att till exempel undersöka om och i så fall var det finns risker för diskriminering eller andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter; närmare analysera möjliga orsaker till upptäckta risker och hinder och vidta de förebyggande och främjande åtgärder som behöver genomföras.

Sammantaget anser bedömargruppen att ett jämställdhetsperspektiv inte kommer att beaktas tillräckligt i utbildningens innehåll och utformning.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet: Utformning, genomförande och resultat

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering:

Lärosätet har utvecklat en allmän studieplan för den planerade forskarutbildningen i mänskliga rättigheter samt ett formulär för individuell studieplan. Bedömargruppen finner att den allmänna studieplanen har en rimlig avvägning vad gäller fördelningen av obligatoriska och valbara kurser samt mellan gemensamma moment och valbar inriktning.

Ansökan beskriver dock bristfälligt hur kvaliteten på utbildningen tillförsäkras och hur kurserna byggs upp. Det övergripande ansvaret för forskarutbildningens innehåll och genomförande hade behövt förtydligas ytterligare. Utbildningens kurser avseende metodologisk färdighetsträning förklaras alltför kortfattat.

I ansökan behandlas olika aspekter av jämställdhetsfrågor på ett otillfredsställande sätt.

Sammantaget finner bedömargruppen att den planerade utbildningens utformning och tänkta genomförande är otillfredsställande.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet, både inom och utanför akademien

Det är av vikt att tillse att doktorander får med sig olika färdigheter från forskarutbildningen såsom undervisning, erfarenhet av administration och samverkan bortom akademien. Detta framgår tydligt av examensmålen. Enligt ansökan kommer de studerande att efter examen antingen arbeta som forskare och lärare med inriktning mot mänskliga rättigheter och demokratifrågor, eller som utredare, expertrådgivare, avancerade handläggare eller dylikt inom statliga myndigheter, internationella organisationer eller icke-statliga aktörer. Vidare lyfts i ansökan att en del av doktoranderna kan

komma att gå vidare till den privata sektorn framför allt om deras avhandling fokuserat på denna sektor.

Ansökan beskriver tydligast möjligheten för en doktorand att göra institutionstjänstgöring och i vilken omfattning detta kan ske. Denna tjänstgöring kommer främst att röra sig om undervisning – om doktoranden har kompetens och intresse – samt vissa administrativa och/eller studerandefackliga uppdrag. Det är dock oklart vem som bedömer huruvida doktoranden ifråga har den kompetens som krävs för att få möjlighet att undervisa. Vid intervjuerna framkom att biträdande rektor kommer att arbeta fram forskarutbildningen och sedan ansvara för dess förverkligande.

Det finns en obligatorisk pedagogisk kurs om 2,5 högskolepoäng som ska förbereda doktoranderna för undervisning på kandidat- och mastersnivå. Denna kurs ska innehålla praktiska moment inom grundutbildningen med handledning, vilket är föredömligt. Kursen är dock ovanligt kort för att vara en högskolepedagogisk kurs.

Bedömargruppen anser att ansökan är tämligen vag vad gäller de nytexaminerade doktorernas möjligheter på arbetsmarknaden – vare sig det rör sig om arbetsmarknaden inom eller utanför akademien. Detta tycks framför allt bero på att EHS anser att det inte kommer att vara ett problem för de nytexaminerade utan att detta kommer att lösa sig med tiden. Ansökan är t.ex. oklar om vilka möjligheter de nytexaminerade kommer att ha till fortsatt arbete som forskare och lärare med inriktning mot Mänskliga rättigheter och demokratifrågor. Bedömargruppen anser att det hade varit bra att få reda på hur efterfrågan på lektorer ser ut på kandidat- och mastersprogrammen framöver.

I dokumentet "Forskningsstrategi MR 2021–2025" nämns att en forskningsstrategisk insats som kommer att göras under perioden ifråga är att "aktivt initiera ämnesövergripande forskningsprojekt inom områdena Religionsvetenskap/Teologi respektive mänskliga rättigheter med utgångspunkt i EHS specifika kompetenser inom dessa båda områden." Vad detta innebär i praktiken och för doktoranders och nytexaminerades möjligheter att fortsatt arbeta med forskning inom EHS är oklart och blev inte tydliggjort under intervjuerna.

Enligt ansökan kommer själva forskarutbildningens tvärvetenskaplighet att borga för att utexaminerade doktorer kommer att vara eftertraktade på arbetsmarknaden. Forskarutbildningen kommer att ge de studerande kunskaper och redskap som är av hög användbarhet i samtliga dessa sektorer. Detta verkar i sig troligt då många sektorer och områden efterfrågar personer med den generalistkompetens som en tvärvetenskaplig utbildning ger – både när det gäller en bred övergripande omvärldskompetens och de mer generiska kompetenserna som datasökning, analys av material, arbete mot deadline och presentation av forskningsresultat i tal och skrift. Samtidigt anser bedömargruppen att ansökan är svepande när det gäller vilka som kommer att efterfråga personer med de nytexaminerade doktorernas kompetens. Det är i och för sig sant att tvärvetenskaplig kompetens i frågor om mänskliga rättigheter efterfrågas inom diplomatkåren, internationella organisationer, humanitära organ och i "biståndsvärlden" men det saknas en diskussion om den mycket stora konkurrens som finns i dessa sektorer. Intervjuerna lyfte det faktum att personer från masterutbildningen har fått arbete inom många sektorer i stor konkurrens med andra sökande. Det verkade dock mer vara en beskrivning av var EHS-alumner har fått arbete fram tills nu, snarare än en effekt av utbildningarnas utformning och koppling till studenternas framtida arbetsmarknad.

Ansökan liksom intervjuerna lyfter fram de kontakter som sedan länge finns etablerade mellan EHS och en mängd icke-statliga organisationer. Bland annat undervisar personer från olika organisationer återkommande på kandidat- och masterutbildningen i mänskliga rättigheter. De är också aktiva i olika seminarier etc. Detta är förstås av stor relevans för doktoranderna och har stora möjligheter att fungera som en väg in i ett yrkesliv utanför akademien.

Enligt ansökan ligger kontakterna med de icke-statliga organisationerna till grund för en kontinuerlig dialog om hur utbildningarna i mänskliga rättigheter kan svara mot en ständig förändrad kravbild hos aktörer utanför akademien. Ett exempel som nämns är ett samråd med ett flertal frivilligorganisationer om företagande och mänskliga rättigheter. Med tanke på att den privata sektorn skulle kunna vara en möjlig arbetsmarknad för de nytexaminerade doktoranderna vore det intressant att utöka dialogen även till företagen

Många forskarutbildningar har en väl utbyggd mentorsfunktion där mentorn i slutet av utbildningen är kopplad till den sektor som den enskilda doktoranden fokuserar på. Ett strukturerat samarbete mellan EHS-doktoranderna och högskolans alumner – både inom och utanför akademien – kan också vara ett sätt att ytterligare förbereda doktoranderna för deras framtida arbetsliv. En sorts karriärplanering kan också ske mellan doktorand och handledare men detta tas inte upp i den individuella studieplanen. Detta är olika exempel på framtida förslag för EHS att jobba vidare med.

Sammantaget visar lärosätet på ett tillfredsställande sätt hur forskarutbildningen förbereder för ett arbetsliv bortom examen men också att möta förändringar och utmaningar i arbetslivet.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna ska ta en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildning och läroprocesser.*

Av ansökningshandlingarna framgår att det är ett grundläggande mål att doktorander ges goda förutsättningar till inflytande över utbildning och studiesituation. Doktoranders delaktighet är enligt ansökan självklar i de specifika berednings- och beslutsorgan som är specifika för den forskarutbildning som ansökan avser (det så kallade MR-kollegiet och Forskarutbildningskollegiet). Därtill framgår att doktorander finns representerade på alla beslutsnivåer med studerandeinflytande. Förutsättningar och uppmuntran ska ges för att doktoranderna ska erbjudas möjlighet att skapa ett doktorandråd. Det sagda talar för att doktorander kommer att få möjlighet att ta aktiv del i formella beslutsprocesser vid högskolan. I det fall en forskarutbildning i mänskliga rättigheter kommer till stånd i framtiden vill bedömargruppen lämna följande medskick och rekommendationer.

Av ansökningshandlingarna framgår inte hur rutiner för att säkra doktorandinflytandet kommer att dokumenteras. Inte heller har det framgått på vilka sätt doktorandinflytandet ska säkras på lång sikt. För att säkerställa ett aktivt och långsiktigt doktorandinflytande behövs en infrastruktur och tydliga rutiner. Av intervjun med studenter och doktorander framgick att bildandet av ett doktorandråd vid högskolan, idag bestående av forskarstudenter i teologi, är påbörjat. Av intervjun framgick också att högskolan uppmuntrat och möjliggjort doktoranderna att bilda ett doktorandråd. Av intervjuerna med såväl ledning som handledare och lärare framgår att det är positivt med doktorandinflytande och en självklarhet att doktoranderna ges möjlighet att delta i beslutande organ. Ett doktorandråd behöver

naturligtvis drivas av och på uppdrag av doktoranderna. Högskolan bör dock överväga på vilka sätt doktorandinflytandet kan uppmuntras för att bli livskraftigt på längre sikt. Ersättning för den tid som doktorander lägger på deltagande i beslutande organ kan vara ett sätt, ett annat kan vara att säkerställa en infrastruktur som möjliggör bildandet och driften av ett doktorandråd. Därtill bör högskolan överväga att fastställa rutiner för att säkra doktorandinflytande i relevanta berednings- och beslutsorgan.

Av ansökningshandlingarna framgår vidare att doktorandkurserna bedöms i kursutvärderingar som andra kurser. Det har dock inte framgått hur kursvärderingar ska gå till i praktiken givet att kurserna i första hand genomförs som individuella läskurser. Bedömargruppen anser att det finns skäl att se över och eventuellt fastställa rutiner för kursvärdering av doktorandkurserna.

Högskolan har anfört att doktorandernas arbetsmiljö säkerställs genom att de jämföras med övriga anställda vid högskolan. Det är positivt att högskolan ser på doktoranderna som vilka anställda som helst och att exempelvis medarbetarsamtal erbjuds. Av ansökan framgår dock inte hur den fysiska arbetsmiljön kommer att se ut eller hur den fysiska och psykosociala arbetsmiljön säkerställs för doktoranderna. Inte heller framgår hur den i viss mån speciella situationen som doktorander befinner sig i kommer att beaktas avseende arbetsmiljö. Bedömargruppen vill särskilt lyfta vikten av att doktorander erbjuds deltagande i olika sammanhang med såväl andra doktorander som seniora forskare. Viktiga sådana sammanhang är levande forskarutbildningsmiljöer. För doktorander är det också viktigt att det finns rutiner för och transparens kring handledarbyten. Slutligen är det naturligtvis viktigt att doktorandernas fysiska arbetsmiljö håller god kvalitet.

Sammantaget visar lärosätet att doktoranderna torde komma att få goda möjligheter att aktivt påverka utbildningens genomförande och lärprocesser. Bedömargruppen betraktar därför doktorandperspektivet som tillfredsställande.

Samlat omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering:

Bedömningsområdet Förutsättningar är inte tillfredsställande

I ett rikstäckande perspektiv finns det ett stort intresse av att en forskarutbildning i mänskliga rättigheter skapas och att doktorsexamen i ämnet får utfärdas. De ekonomiska resurserna som krävs för att bedriva forskarutbildning i mänskliga rättigheter vid lärosätet verkar finnas på plats. Det råder dock oklarheter kring områdets utformning och inriktning. Området för examenstillstånd är liksom forskarutbildningsämnet mänskliga rättigheter tvärvetenskapligt och det möjliggör flera olika forskningsperspektiv, vilka dock inte skrivs fram i ansökan eller framkom vid intervjuerna på ett övertygande sätt. Pågående forskning vid lärosätet inom området rymmer inslag av såväl nationell som internationell forskning. De ingående forskningsmiljöerna har dock inte tillräckligt många forskare och handledare för att tillförsäkra en utbildning av hög kvalitet i det breda fält som ansökan omfattar. I det samlade underlaget anges inte hur ytterligare rekryteringar av professorer till ämnesområdet kommer att ske. Inte heller beskrivs rekryteringsplaner och resurstilldelning för sådana.

Bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat är inte tillfredsställande.

Lärosätet har utvecklat en allmän studieplan för den planerade forskarutbildningen i mänskliga rättigheter samt ett formulär för individuell studieplan. Den allmänna studieplanen har en rimlig

avvägning vad gäller fördelningen av obligatoriska och valbara kurser samt mellan gemensamma moment och valbar inriktning. Ansökan beskriver dock bristfälligt hur kvaliteten på utbildningen tillförsäkras och hur kurserna byggs upp. Det övergripande ansvaret för forskarutbildningens innehåll och genomförande hade behövt förtydligas ytterligare. Utbildningens kurser avseende metodologisk färdighetsträning förklaras alltför kortfattat. I ansökan behandlas olika aspekter av jämställdhetsfrågor på ett otillfredsställande sätt.

Bedömningsområdet Arbetsliv och samverkan är tillfredsställande.

Det finns olika inslag i utbildningen som förbereder doktoranderna på att möta förändringar i arbetslivet både inom och utanför akademien, exempelvis som institutionstjänstgöring. Det finns även etablerade kontakter mellan EHS och en mängd icke-statliga organisationer. Bland annat undervisar personal från olika organisationer återkommande på kandidat- och masterutbildningen i mänskliga rättigheter. Detta är av relevans för doktoranderna och har stora möjligheter att fungera som en väg in i ett yrkesliv utanför akademien. Kontakterna skulle dock med fördel även kunna utökas till exempel till även med företag.

Bedömningsområdet Doktorandperspektiv är tillfredsställande.

Doktorander uppmuntras till doktorandinflytande och det är en självklarhet att doktorander ges möjlighet att delta i beslutande organ. Lärosätet bör dock överväga på vilket sätt doktorandinflytandet kan uppmuntras för att bli livskraftig på längre sikt. Högskolan har anfört att doktorandernas arbetsmiljö säkerställs genom att de jämföras med övriga anställda vid högskolan. Det är positivt att lärosätet ser på doktoranderna som vilka anställda som helst och att exempelvis medarbetarsamtal erbjuds.

Bilaga 2

Lärosätets svar på delning av preliminärt yttrande

Universitetskanslersämbetets examenstillståndsprövningar

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: Enskilda Högskolan Stockholm

Examen: Licentiat- och doktorsexamen

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrande och påpeka eventuella faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsområden och bedömningsgrunder som ingått i prövningen.

Ange i tabellen vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det inte är möjligt att inkomma med ny fakta som ej fanns tillgänglig i de ursprungliga underlagen.

Lärosätets svar med eventuella synpunkter ska mailas till utivitsy@uka.se och kristina.sundberg@uka.se med ämnesrad "42-00477-20" senast den 8 juni 2021. Lärosätets svar kommer att bifogas det slutliga yttrandet.

Exempel

Sida	Stycke	Rad	Korrigering
2	3	5	Antal helårsstudenter uppgår till 25, ej 45.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Licentiat- och doktorsexamen			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
1	2	20	<p>”Det skrivs dock inte fram någon särskild profil explicit i ansökan.”</p> <p>Som nämns i ansökan är EHS profil framförallt den tvärvetenskapliga ansats som ligger i att rättsvetenskapliga, filosofiska och samhällsvetenskapliga perspektiv integreras i studiet av mänskliga rättigheter. I ett nationellt perspektiv har detta länge varit ovanligt eftersom många utbildningar inom mänskliga rättigheter har en betoning åt det ena eller andra hållet, särskilt åt juridikämnet. Vi vill dock betona att ämnet mänskliga rättigheter inte i första hand definieras av en specifik kombination av disciplinära perspektiv. Det som håller ämnet samman är snarare studieobjektet, det vill säga mänskliga rättigheter som idé, juridik och praktik.</p> <p>Eftersom handledarkollegier eller tematiska områden utvecklas inom ämnet över tid är det vanskligt att förankra ämnesdefinitionen genom profilen hos en aktuell handledarkonstellation. Det är exempelvis sannolikt att EHS handledarkollegium inom tre till fem år har en delvis annan sammansättning än idag, bland annat genom pensionsavgångar och rekrytering av nya lärare och forskare (se nedan ”Jämställdhet”).</p> <p>Ett område som trots allt är av central betydelse för EHS är skärningspunkten mellan mänskliga rättigheter och demokrati. Detta har varit grundläggande allt sedan EHS började med utbildning i mänskliga rättigheter i mitten på 1990-talet. Mycket av den forskning som just nu bedrivs vid EHS exemplifierar detta, till exempel i studier om vilken roll olika aktörer inom det civila samhället (exempelvis NGO:er, proteströrelser, kvinnorättsrörelser, kyrkor, privata eller statliga företag) kan ha för att förverkliga mänskliga rättigheter i samarbete eller i konflikt med statliga institutioner inom eller utanför demokratiska processer.</p>
1	3	25	<p>”Det faktum att området är beroende av forskare och lärare i teologi ger enligt bedömargruppen dock ett relativt begränsat perspektiv på studiet av de mänskliga rättigheterna.”</p> <p>Vi vill förtydliga att området mänskliga rättigheter vid EHS inte är beroende av teologiämnet för undervisning eller för forskning och så har det varit under hela ämnets existens vid högskolan. Vi ser det som positivt att lärare med bakgrund i teologiska ämnen kan bidra till ämnesområdet mänskliga rättigheter, vilket inte skapar beroende utan vidgar perspektiven som är särskilt viktigt för betydelsen av tvärvetenskapliga perspektiv på mänskliga rättigheter.</p>

		<p>Om vi ser till den nuvarande centrala handledargruppen (Lindkvist, Gunner, Nordquist, Wigorts-Yngvesson, Johansson-Dahre), så har de alla under många år arbetat med undervisning och forskning inom mänskliga rättigheter. Sedan är det flera av de andra som arbetat med religionsfrågor i någon form, men det säger inte nödvändigtvis något om deras perspektiv. Ser vi till det vidare lärarlaget är ingen av lärarna teolog (se vidare komplettering bedömningsområde jämställdhet). Vi delar därför inte bedömningen att forskningsmiljön vid EHS innebär ett mer begränsat perspektiv på de mänskliga rättigheterna än någon annan jämförbar miljö i Sverige eller Norden.</p> <p>Det är naturligt att här lyfta fram lärare i närmiljön och eftersom de andra avdelningarna är inriktade mot teologi- och religionsvetenskap är det en för högskolan naturlig samverkanspunkt, vilket också visar sig i att vi har med Dzalto, Hovorun och Hjälms här. Men dessa ska främst ses som exempel på vilken kompetens som finns i den något vidgade miljön, där till exempel professor Cyril Hovorun och lektor Michael Hjälms sedan flera år varit medlemmar i den internationella expertgruppen kring östkyrkorna inom Oslo Coalition for Human Rights och professor Davor Dzaltos forskning under de senaste åren berört frågan om religion, politik, och demokrati, där han har såväl lett projekt som deltagit i projekt omkring detta område.</p> <p>Det kan här parentetiskt vara värt att notera att de ortodoxa kyrkorna är den näst största kristna kyrkogemenskapen i världen och en majoritet av befolkningen i en lång rad länder bekänner sig till någon form av ortodox kristendom: Armenien, Belarus, Bulgarien, Eritrea, Etiopien, Georgien, Grekland, Makedonien, Moldavien, Montenegro, Rumänien, Ryssland, Serbien och Ukraina. Det går inte att bedriva forskning kring mänskliga rättigheter i dessa länder utan kännedom om ortodox kristendom. Både ur ett nationellt och internationellt perspektiv borde det anses angeläget att det bedrivs kvalificerad akademisk forskning om demokrati och mänskliga rättigheter med fokus på dessa kontexter. Detta är ett exempel på hur religionsvetenskaplig kompetens inte blir försvärande utan tvärtom bidrar till – och kan vara en förutsättning för – forskning i mänskliga rättigheter i vissa sammanhang.</p> <p>Det är också värt att nämna att teologi och religionsvetenskap är akademiska områden som rymmer en mycket stor spännvidd, samt att mänskliga rättigheter är ett forskningsområde vid flera än mer renodlade teologiska institutioner runt om i världen, så som vid Harvard Divinity School eller Emory University i USA. Det senare lärosätet har EHS haft samarbete med sedan 2008, vilket bland annat har resulterat i att studenter på masterprogrammet i mänskliga rättigheter har varit på utbytesstudier och läst kurser med fokus på mänskliga rättigheter vid Emory University Law School och Candler School of Theology. I ett internationellt perspektiv är det med andra ord svårt att se i vilken mån som en koppling till en forskningsmiljö mot fokus på teologi och religionsvetenskap kan säga utgöra en</p>
--	--	---

			begränsande faktor. Snarare är det ett förhållande som stimulerar till dialog och utbyte mellan olika förståelser av människans plats i samhället.
1	4	30	<p>”Huruvida det är möjligt (och önskvärt) att enskilda doktorander läser mänskliga rättigheter från kandidatnivå till forskarutbildningsnivå vid EHS utan att drabbas av progressionsproblem mellan de olika nivåerna framgår inte i ansökan.”</p> <p>Detta är ett viktigt påpekande och berör ett problem som inte är ovanligt för utbildningsprogram. På högskolan har vi sedan ett antal år haft en kontinuerlig diskussion om hur vi ska hantera de utmaningar vad gäller progressionen mellan kandidat- och masternivå. Det handlar inte bara om att se till att litteraturen på kandidat- och masternivå skiljer sig åt både i omfattning och komplexitet, så att studenter som går vidare får vidga sina perspektiv, utan också om att utveckla pedagogiska grepp som bidrar till att studenten i allt högre grad kan tillgodogöra sig ett alltmer avancerat utbildningsinnehåll.</p> <p>Det ska också sägas att vi ser bristen på mobilitet mellan institutioner som ett generellt problem i svensk akademi, såväl när det gäller lärare som studenter och doktorander. EHS eftersträvar snarare att studenter rör sig mellan olika miljöer, än att de ska hela vägen vid en och samma institution. Ett exempel på detta är att i vårt kandidatprogram ingår en termin av yrkespraktik. Vi har där gett valmöjligheten till våra studenter att genomföra praktik eller att läsa 30 högskolepoäng vid annat lärosäte. Vi ser att det finns en positiv poäng i att läsa vid andra lärosäten för att studenter ska öka sitt nätverk, ta till sig av andra utbildningsmiljöer och kulturer. Det menar vi understryker behovet av ytterligare en tvärvetenskaplig forskningsmiljö i mänskliga rättigheter för att säkerställa att studenter som läst mänskliga rättigheter på avancerad nivå vid andra lärosäten kan gå vidare i en annan institutionell ram. Den som exempelvis läst en master i mänskliga rättigheter i Göteborg, Uppsala, eller Malmö kommer i vår miljö få fördjupa sig i delvis andra perspektiv (till exempel idéhistoria, statsvetenskap, antropologi). Vi noterar därför vikten av konstaterandet att ”[d]et finns bara en forskarutbildning i mänskliga rättigheter i Sverige och bedömargruppen anser att området skulle gynnas av ytterligare en sådan utbildning.”</p>
2	1	2	<p>”Länkningen är dock svag och fokuserar framför allt på den generella kompetens som finns i professorskollegiet i teologi.”</p> <p>Beskrivningen av länkningen är avsedd att visa vilka nätverk med andra forskningsmiljöer som redan är etablerade. Här finns risk för ett moment 22. Det ska finnas samverkan med andra forskarutbildningar, men för att vara part i sådan samverkan krävs att EHS har en forskarutbildning.</p>
2	2	10	<p>”Det saknas dock en tydlig koppling till juridiska och samhällsvetenskapliga perspektiv...”</p>

		<p>Här behövs ett förtydligande av vår ansökan. Om vi ser till den centrala handledargruppen är tre av dessa samhällsvetare och humanister. Som ovan nämnts har de båda andra under många år haft ett fokus på undervisning och forskning inom fältet mänskliga rättigheter och ingen av de yngre lärarna i lärarkollegiet är religionsvetare. När det kommer till juridik och rättsvetenskap kommer den nuvarande kompetensen att stärkas genom en disputation det kommande året, när EHS-läraren Maria Bexelius disputerar inom ämnet folkrätt. Johansson-Dahre är jurist och arbetar med rättsantropologiska spörsmål och Lindkvist arbetar med forskning som vetter åt det rättshistoriska hållet och har gjort sin postdok vid Harvard Law School. (Se vidare nedan "Jämställdhet".) I varje handledningssituation väcks frågan om möjligheten att med hjälp av externa biträdande handledare förstärka utbildningen för varje doktorand, det sker redan inom ramen för de samarbetsavtal som EHS har med andra universitet och högskolor inom ämnet mänskliga rättigheter.</p> <p>EHS som högskola har exempelvis sedan flera år tillbaka haft ett antal överenskommelser med universitet i Sverige och utomlands, där EHS har bidragit med biträdande handledare, det samverkande universitetet med huvudhandledare. Med exempelvis Åbo Akademi, vilket inkluderar Institutet för Mänskliga Rättigheter i Åbo, är det ett tillsvidare gällande avtal, som inte upphör om EHS får egna examenstillstånd på forskarnivå. Tvärtom, avtalet med Åbo liksom motsvarande avtal med andra universitet, ger EHS en upparbetad väg till fortsatt samverkan men nu på formellt jämställd basis. Att samarbeta om biträdande handledarskap, seminarier eller kurser, exempelvis, inom ramen för sådan redan etablerad samverkan är en naturlig utveckling.</p> <p>För att kunna mer precist svara på de här frågorna skulle vi önskat en mer preciserad beskrivning av vilken helhet som avses av bedömargruppen – är det exempelvis en metodologisk eller ämnesteoretisk?</p> <p>Om det är en metodologisk helhet som avses, så besitter det nuvarande kollegiet en väl sammansatt metodologisk helhet, vilket inte minst framgår av bifogade CV i ansökan. Vi vill förtydliga att de metoder som används inom ämnesområdena juridik, statsvetenskap, etik, sociologi – såväl kvantitativa som kvalitativa – finns representerade i kollegiet.</p> <p>Om det är en ämnesteoretisk helhet som avses, så är det olyckligt om inte den tredelade ansatsen till studiet av mänskliga rättigheter – den juridiska, samhällsvetenskapliga och etiskt/filosofiska – har uppfattats av bedömargruppen som en kvalitet och helhet. Till skillnad från enskilda ämnesinstitutioner som har kurser i mänskliga rättigheter utifrån sin specialitet, har EHS utvecklat ett ämnesteoretiskt helhetsperspektiv på ämnet. Detta är ett bärande tema i hela ansökan.</p>
--	--	---

			<p>Helheten för studier i mänskliga rättigheter ligger i studieobjektet. Mänskliga rättigheter som idé, rättsligt ramverk och samhällelig praktik. Samtliga lärare i den centrala handledargruppen ägnar sig åt detta i sin forskning, och gör det från olika perspektiv. Det är svårt att se hur bedömargruppen tolkar begreppet "en trovärdig vetenskaplig helhet" i det här sammanhanget. Oavsett forskningsmiljö kommer någon av de olika delarna här (idé, rätt, praktik) vara mer eller mindre nedprioriterad. Det kan därför vara värt att se på detta i ett vidare perspektiv. Vi menar att EHS i ett bredare nationellt och regionalt perspektiv bidrar till att stärka forskningen inom mänskliga rättigheter som helhet genom att lyfta fram perspektiv som inte har samma framträdande ställning vid andra lärosäten. Genom etablerandet av fler forskarutbildningar inom landet med olika profil kan dessa utbildningar komplettera varandra och tillsammans utgöra en starkare och mer kreativ nationell forskningsmiljö.</p>
2	3	18	<p>"Mängden forskning som direkt kan kopplas till ett bredare fält inom mänskliga rättigheter (juridiska och samhällsvetenskapliga perspektiv) är av mindre omfattning, om än av god kvalitet."</p> <p>Vi skulle här önskat en precisering av vad som menas med en direkt koppling. De samhällsvetenskapliga perspektiven är starkt representerade genom historia, freds- och konfliktforskning, samt antropologi. Se vidare nedan under "Personal".</p>
2	4	23	<p>"Bedömargruppen konstaterar att det är en brist att historiska, kulturella, teologiska, etiska perspektiv på de mänskliga rättigheterna inte lyfts fram här. En brist som understryks av lärarkollegiets sammansättning och den nära koppling som beskrivs till teologi och religionsvetenskap."</p> <p>De perspektiv som bedömargruppen nämner är etablerade inom all samhällsforskning och det finns fler att lägga till (som miljö-, genus- eller barnperspektiv) om man väljer att över huvud taget göra en uppräkningslista. EHS menar att de perspektiv bedömargruppen nämner ryms under de övergripande begreppen i områdesdefinitionen. Det är inte perspektiven som definierar ämnet mänskliga rättigheter utan just studieobjektet - mänskliga rättigheter som idé, rätt och praktik - som utgör det förenande kittet i ämnet.</p> <p>Utöver detta vill vi betona att områdesdefinitionen av mänskliga rättigheter inte över huvud taget har någon koppling till teologi, religionsvetenskap eller andra perspektiv, vilket möjligen bedömargruppens utlåtande kan ge intryck av - i undervisning och forskning finns inget beroende av teologer för att ge existerande program på någon nivå.</p>

Personal			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
2	6	33	<p>”Handledarens och lärarnas sammantagna kompetens (vetenskapliga, pedagogiska) är inte adekvat och står inte i proportion till utbildningens innehåll och genomförande på kort och på lång sikt.”</p> <p>Som bedömargruppen skriver är det av vikt att de handledar- och lärarresurser som står till förfogande har en bred kompetens och ämnesbakgrund som matchar de tre övergripande ämnesområdena. Om vi ser till forskarutbildningen i mänskliga rättigheter vid Lunds universitet finns en liknande ämnesbeskrivning som i EHS ansökan. I Lund finns en professor samt en handfull lektorer varav flera med docentkompetens. Men ingen av professorerna/docenterna är rättsvetare. Vi menar att det är en bra jämförelsepunkt för denna ansökan och anser att vi ska bedömas på samma grunder.</p> <p>I bedömargruppens listning av övergripande ämneskompetens inom handledarkollektivet (filosofi, idéhistoria, etik, religionsvetenskap, socialantropologi och freds- och konfliktforskning) ska även läggas till internationell historia (Lindkvist). När det i det preliminära yttrandet från bedömargruppen sägs att ”förhållandevis få av de åberopade publikationerna tydligt inom området mänskliga rättigheter”, är det givetvis en tolkningsfråga. Som vi ser det måste även frågor om exempelvis samvetsfrihet, religionsfrihet, försoningsprocesser, urfolks rättigheter, diskriminering och övervakning kunna betraktas som tydliga mänskliga rättighetsfrågor, även om mänskliga rättigheter inte alltid förekommer i publikationstitlarna.</p> <p>Vi vill förtydliga att högskolan vad gäller professorernas deltagande i och ansvar för forskarutbildningen i mänskliga rättigheter kommer att prioriteras, så att nödvändiga resurser avsätts för detta ändamål. Och om ansökan var otydlig vad gäller professorernas utrymme för forskning i tjänsten, så har professorerna minimum samma andel forskning i tjänsten som lektorer (25 %). För en utannonserad professur ligger andelen forskning på 40-50 %.</p> <p>Ur EHS perspektiv – liksom för alla akademiska och andra institutioner - är det ingen ovanlig händelse att personer lämnar sin anställning, av till exempel karriärskäl eller pensionering. Varje sådan situation öppnar för en ny tillsättning, med möjlighet att justera bland annat kompetensprofil och könsfördelning. EHS ersätter självklart professorer med professorer och kan inte se att detta utgör något framtida problem. De som kommer att gå i pension kommer att ersättas med personer som har minst motsvarande forsknings- och handledarkompetens med explicit inriktning mot mänskliga rättigheter.</p> <p>EHS är beroende av, som de flesta andra liknande forskningsmiljöer, kompetenta biträdande handledare som kan bidra med andra perspektiv och expertkunskaper.</p>

		<p>Bedömargruppen har helt rätt i att EHS kan stärka den tvärvetenskapliga kompetensen i forskarutbildningen genom externa biträdande handledare. Detta utgör del av högskolans strategiska planering för att svara upp mot behovet av relevant och kvalificerad handledarkompetens.</p> <p>I det här avseendet finns också redan etablerade samarbeten, exempelvis med utbildningen i mänskliga rättigheter vid Lunds universitet. Det samarbetet innebär bland annat att en doktorand i Lund (Emma Sundkvist) har en biträdande handledare vid EHS (Lindkvist) där hon också gör en del av sin forskning och undervisning. Eftersom Lund även bedriver forskarutbildning i mänskliga rättigheter kommer det att bli en naturlig partner för att tillhandahålla exempelvis biträdande handledare och slutseminarieopponenter den dagen EHS ansökan beviljas.</p> <p>Även samarbetet med Stockholms universitet genom Stockholm Human Rights Colloquium har redan idag inneburit samarbete på forskarutbildningsnivå. Exempelvis har tidigare masterstudenter vid EHS gått vidare för att läsa forskarutbildning i exempelvis utbildningsvetenskap vid Stockholms universitet. Lärare vid filosofiska institutionen och institutionen för utbildningsvetenskap har även handledt masterstudenter i mänskliga rättigheter vid EHS. För en liten forskningsmiljö som EHS trots allt är, är det självklart att söka avhandlingsspecifik expertis och vidgade perspektiv från handledare vid andra miljöer och vi menar att förutsättningarna för att göra det redan finns på plats.</p> <p>När det i det preliminära yttrandet noteras att huvuddelen av de återopade publikationerna inom det teologiska och religionsvetenskapliga området har en tonvikt på kristendom och den ortodoxa kyrkan, så är detta helt korrekt. Men dels ser vi Dzalto med flera framför allt som del av en utökad handledargrupp. Dels är frågan om detta ska ses som en brist eller ett ytterligare argument till varför EHS är en bra plats för att bedriva forskarutbildning i mänskliga rättigheter? Ett 25-tal länder i världen har en majoritet eller betydande minoriteter som bekänner sig till någon form av ortodox kristendom. Ortodoxa kyrkan spelar exempelvis i länder som Ukraina och Ryssland en betydelsefull politisk roll. Att det finns hög akademisk kompetens och möjlighet att bedriva forskning och doktorandstudier vid ett svenskt lärosäte kring frågor om mänskliga rättigheter och demokrati i två av Europas största länder skulle kunna betraktas inte bara som en tillgång, utan som en angelägenhet.</p> <p>Se vidare nedan ”Jämställdhet”.</p>
--	--	---

Forskarutbildningsmiljö			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
5	1	1	<p>”Forskningen vid lärosätet har inte en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå inom området i kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.”</p> <p>Bedömargruppen menar att det planerade antalet doktorander i forskarutbildningsområdet mänskliga rättigheter är relativt få. Vi har helt enkelt utgått från den volym doktorander som i regel antas till forskarutbildningen i mänskliga rättigheter vid Lund där två doktorander vartannat år har varit målsättningen. Här skulle vi önskat en precisering varför det kan anses tillräckligt vid ett lärosäte, men inte vid ett annat. Men EHS är berett att öka på detta antal om det skulle anses vara en förutsättning för att få starta upp en forskarutbildning.</p> <p>I det preliminära yttrandet sägs vidare att det ”är oklart i vilken mån forskningen på EHS kan förstås som specifik människorättsforskning och hur forskningsmiljön ska utvecklas”. Detta beror återigen på hur vi definierar ämnets gränser. Dessutom är det också så att ämnet är förhållandevis nytt i Sverige. Det saknas generell tvärvetenskaplig kompetens och ämnet har på samtliga håll byggts upp av personer som inte tidigare ägnat sig åt i den här meningen specifik människorättsforskning.</p>
5	3	29	<p>”Både i ansökan och vid intervjuerna saknar bedömargruppen en närmare diskussion kring och beskrivning av hur utbytet mellan doktorander i mänskliga rättigheter kommer att se ut och om det kommer att bli en livskraftig forskarutbildning.”</p> <p>När det kommer till frågan om utbyte mellan doktorander tolkar vi detta som att det främst handlar om doktorandernas arbetsmiljö. Här är det värt att notera att EHS är en förhållandevis liten organisation och att doktoranderna i mångt och mycket är integrerade med lärare och övrig personal. I det här avseendet är forskarutbildningen vid en mindre institution delvis annorlunda än vid ett större universitet där avstånden mellan doktorander och lärare kan vara stora.</p> <p>Vidare anser vi att det är av vikt att se på EHS forskarutbildning i ett bredare, regionalt och nationellt perspektiv. En fördel med en mindre forskningsmiljö är att man som enskild forskare eller doktorand alltid engageras att vidga sin krets av doktorandkollegor. I detta fall kan det dels handla om samarbete med doktorander i teologi- och religionsvetenskap, men också genom de olika nätverk som EHS och enskilda forskare ingår i. Stockholm Human Rights Colloquium är ett sådant nätverk där doktorander i mänskliga rättigheter kan komma i kontakt med doktorander i närbesläktade ämnen vid exempelvis Stockholms universitet. Vid Stockholm Human Rights Colloquium har exempelvis Michael J. Perry från Emory University School of Law, Roland Burke från La Trobe University och Lena</p>

			Halldenius från Lunds universitet föreläst. Även den nationella forskarskolan i etik kan vara ett sådant forum som möjliggör samarbete med doktorander vid andra lärosäten. Våra inarbetade kontakter genom Nätverket för unga MR-forskare (se bilagan om nätverk) kan också vara en god grund för att skapa samarbeten och utbyten med doktorander vid andra lärosäten.
5	4	38	<p>”En strategi för hur forskarna ska arbeta i relation till nationell och internationell forskningsfinansiering bör tas fram.”</p> <p>EHS har sedan många år tillbaka utvecklat en strategi för sin forskningsfinansiering – nationellt respektive internationellt – som kanske inte helt har framgått i ansökan. Varje doktorand som EHS antagit inom området mänskliga rättigheter – i enlighet med avtal med andra universitet – har varit föremål för nationella och internationella ekonomiska stödinsatser, vilka alla utarbetats i samråd med handledare vid EHS. Detta är en naturlig del av varje forskares vardag. Utan en egen forskarutbildning inom mänskliga rättigheter är det dock inte möjligt för EHS som högskola att utveckla substantiella relationer till externa finansierare för projekt som stöttar forskningsprojekt inom ramen för en sådan utbildning.</p> <p>Med EHS breda kontaktytor inom civilsamhället, med dess fonder och internationella nätverk, kan EHS potentiellt erbjuda en ovanligt bred finansieringshorisont jämfört med många statligt finansierade universitet och högskolor.</p>

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Säkring av examensmålen			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
9	4	38	<p>”Det är oklart på vilket sätt det finns en nivåskillnad mellan masterskurserna och forskarutbildningskurserna med detta upplägg.”</p> <p>När det kommer till de obligatoriska kurserna i den föreslagna forskarutbildningen inser vi att ansökan inte är helt glasklar i sin formulering. Vår tanke har inte varit att erbjuda masterkurser till doktorander. I doktorandutbildningen ingår inte högskolepoäng från masterkurser. Doktorandernas obligatoriska kurser kommer att ha andra examensmål och litteraturlistor som delvis är anpassade efter doktorandernas redan förvärvade kunskaper i ämnet samt avhandlingsämne. Vi vill dock sträva efter att doktorander tar del av alla möjligheter som högskolan ger, att förkovra sig inom ämnet, utifrån den variation i bakgrund som doktoranderna har.</p>

			<p>Möjligen är detta ett ovanligt grepp, men vi tror det skulle stärka forskarutbildningen. Som vi ser det är det angeläget att doktorander får en gemensam bas och bred inblick i mänskliga rättigheter som tvärvetenskapligt studie- och forskningsområden.</p>
10	2	5	<p>Angående kurserna Vetenskapsteori, metod och forskningsetik och Högskolepedagogisk kurs.</p> <p>Det är som bedömargruppen anger, angeläget med ett så stort kursutrymme som möjligt inom forskarutbildningen för vetenskapsteoretiska frågor. Vi har arbetat igenom denna fråga ytterligare och kan se att kursen i Vetenskapsteori, metod och forskningsetik kan förstärkas till att omfatta 10 högskolepoäng för att ge mer utrymme för områden som metod, vetenskapsteori och forskningsetik för att ge bättre förutsättningar att täcka in metoder för datainsamling och analys från olika discipliner inom samhällsvetenskap, juridik och humaniora. På liknande sätt kan kursen i Högskolepedagogik förstärkas och utvidgas till 5 högskolepoäng genom att göra den valbar inom den totala kursramen.</p> <p>EHS kräver, liksom de flesta högskolor, denna eller motsvarande kurs för anställning som lärare, men det finns kategorier av doktorander som redan har jämförbar utbildning, varför viss flexibilitet bör införas här. I samband med denna förändring avser EHS att utveckla ett pedagogiskt mentorsprogram för de doktorander som deltar i EHS pedagogiska arbete som till exempel handledare, timplärare eller som stödperson i studierna för studenter med särskilda behov. Som bekant har EHS ett utvecklat system för stödinsatser till denna kategori studerande på skilda nivåer.</p> <p>Mycket riktigt finns, som bedömargruppen påpekar, en risk för innehållslig överlappning när en student studerar på allt högre nivåer inom ett ämne. Problemet är klassiskt och hanteras löpande vid kursplanebeslut på alla nivåer. För en forskarutbildning i synnerhet med ett lågt antal studenter, är det dock möjligt att hantera risken för överlappning utan större problem genom den individualisering som är en del av forskarutbildningens karaktär.</p> <p>Bedömargruppen noterar mycket riktigt att studieplanen anger att det finns milstolpar i avhandlingsprocessen och det är kanske mest en fråga om hur detaljerad man bör vara i exemplifiering. Forskarseminariet är grundbulten i processen, vid sidan om fullgörandet av teoretiska kurser, årliga uppföljningar och justeringar av den individuella studieplanen. Det är tradition att ett halvtidsseminarium ligger inlagt i slutet av fjärde eller början av femte terminen. Det sista året, motsvarande cirka 80% av fullgjort arbete, inträder en särskild fas av extern granskning och där sista steget är ett slutseminarium innan disputation kan annonseras.</p>
10	6	39	<p>”Här ser vi flera olika risker vad gäller rättssäker examination.”</p>

			<p>Det är korrekt som bedömargruppen noterar, att forskarstuderanden och handledaren ”gemensamt ska kunna utforma examinerande uppgifter på ett sätt som bäst främjar avhandlingsprojekt och måluppfyllnad”. Handledaren är den som har överblick, ser sammanhanget och ser till att den planerade strukturen för projektet följs. Det betyder dock inte, vilket vi tyvärr har skrivit i ansökan, att handledaren har huvudansvar att examinera obligatoriska kurser. Det är kursledaren, inte handledaren, som examinerar respektive kurs i utbildningen - handledaren har det övergripande ansvaret för att kurserna genomförs efter gjord planering. Slutligen, och utöver vad vi angivit i ansökan, är det ämnets forskningsledare som tillsammans med ämnets studierektor som sammanställer examinationsunderlaget inför rektors utfärdande av doktorsexamen.</p> <p>När det gäller doktorandens möjligheter att påpeka brister i bedömningen av till exempel kursprestationer följer EHS den praxis som finns utvecklad, från kandidatnivå till forskarnivå, vilken inleds med möjligheten till en andra bedömning, och sedan går vidare till kollektiva instanser, i det här fallet Forskarutbildningskollegiet. Poängen är som bekant att den lärare som är ansvarig för den första, ifrågasatta, bedömningen frikopplas från varje steg i den fortsatta hanteringen. Detta är som sagt etablerad praxis för varje nivå.</p> <p>Bedömargruppen anför också som ett problem att lärare som examinerar samma kurs kan göra olika bedömningar – vi får då utgå från att kursen ges vid olika tillfällen. Den situationen är som bekant synnerligen vanlig vid våra universitet och högskolor och den hanteras på det mest professionella sättet genom att kursledaren etablerar en kontinuitet mellan genomförd undervisning och förväntad prestation. Att innehållet i denna kontinuitet kan variera är inget problem så länge kursens målsättningar uppnås, olika tidpunkter kan motivera skilda betoningar till exempel beroende på studenternas förkunskaper som kan variera mellan läsåren.</p> <p>Vidare anser bedömargruppen att det är en risk att ”om obligatoriska kurser anpassas individuellt kan det leda till oklarheter i vad som faktiskt bedöms mellan olika doktorander och mellan olika kurstillfällen”. Vi måste här notera att även obligatoriska kurser kan ha olika innehåll beroende på avhandlingens inriktning. Återigen är det, som EHS ser det, kursledarens professionellt grundade kontinuitet mellan undervisning och examination som avgör om det råder oklarhet eller inte om vad som faktiskt bedöms. Denna grundregel påverkas inte till exempel av att litteratur kan vara vald med tanke på avhandlingstemat.</p>
11	3	17	<p>”Det framgår dock inte hur stor den totala handledningen, inklusive biträdande handledarens, är.”</p> <p>Det totala antalet handledningstimmar är 400 klocktimmar, där normalfördelningen mellan huvudhandledare respektive biträdande handledare är att huvudhandledaren har 300 timmar och biträdande handledare har 100 timmar. Beroende på</p>

			avhandlingstema och behovet av kompletterande kompetens kan fördelningen anpassas efter den individuella situationen.
--	--	--	---

Jämställdhet			
Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
11	5	32	<p>”Ett jämställdhetsperspektiv kommer inte att beaktas tillräckligt i utbildningens innehåll och utformning.”</p> <p>När EHS startade upp på 1990-talet var feministteologi ett av högskolan profilmråden. Successivt kom högskolan att bredda perspektivet och inkludera fler perspektiv än kön. Under femton år har likabehandlingsplaner tagits fram där mångfald och likabehandlingsfrågor kontinuerligt bearbetats. Under lika lång tid har Rådet för likabehandling arbetat med att bevaka detta i allt från frågor som rör sakkunniggranskningar och disciplinärenden till lärartillsättningar.</p> <p>Likabehandlingsplanerna tar upp långt mer än bara jämställdhet mellan kvinnor och män. Ett övergripande syfte för högskolan är idag att skapa en studiemiljö där människor med olika bakgrund och med olika kulturella traditioner, oberoende av ålder, kön, sexuell identitet, nationalitet, språk, etnicitet och funktionsvariation kan mötas och arbeta tillsammans inom utbildning och forskning. Intersektionalitet är sedan många år ett etablerat analytiskt perspektiv både inom utbildning och inom forskning vid högskolan, även om det till exempel inte alltid explicit skrivs ut i alla kursplaner.</p> <p>Lite bakgrundsinformation om mångfald är här på sin plats. Vid högskolan är idag andelen anställda kvinnor/män 45% / 55%. Långt ifrån alla institutioner i akademien eller civilsamhället kan visa upp samma förhållandevis jämna könsfördelning hos de anställda.</p> <p>Sedan 2014 har andelen anställda med utländsk bakgrund (personer födda utomlands eller födda i Sverige med två utomlands födda föräldrar), ökat från 7% till 19%. Detta är klart över snittet i högskolesverige. Detsamma gäller andelen studenter vid EHS som får särskilt pedagogiskt stöd. Den nationella statistiken visar en ökning från 3,7 procent 2017 till 4,9 procent 2019. Vid EHS hade 7,3 procent av studenterna någon form av särskilt pedagogiskt stöd under 2020. Resultatet av ett målmedvetet arbete under en lång följd av år.</p> <p>Vad gäller tillgänglig nationell statistik (2007/08–2016/17) låg andelen studenter med utländsk bakgrund under hela perioden på i snitt 19 procent. Tendensen var stigande. Läsåren 15/16 och 16/17 var andelen 22 procent respektive 24 procent.</p>

		<p>Tendensen för EHS var densamma, men i snitt med en större andel med utländsk bakgrund, 27 procent, dvs 8 procent högre än det nationella snittet. Statistiken ovan hämtad från UKÄ:s statistikdatabas.</p> <p>Handlingsplanen för kvalitetsarbetet vid högskolan (som uppdaterats sedan ansökan lämnades in i oktober) bygger på ett antal återkommande aktiviteter som bland annat inbegriper student-, medarbetar- och alumniundersökningar, kursvärderingar, programvärderingar och säkring av examensmål. Detta kvalitetssäkringsarbete ska genomsyras av sex prioriterade perspektiv. Ett av dessa är ”ett tydligt jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv”. Konkret tar sig detta uttryck bland annat i att kursplaner (inklusive kurslitteratur), utbildningsprogram och examensmål återkommande granskas ur ett intersektionellt perspektiv. Programutvärderingen sker med hjälp av oberoende extern sakkunnig, där kompetens från att vara sakkunnig vid UKÄ är en viktig behörighetsfaktor. Ett annat exempel på arbetet med detta perspektiv är medverkan av externa sakkunniga med specialistkompetens inom detta område i lärarkollegiets pedagogiska utvecklingsprogram.</p> <p>Vi är medvetna om att det på forskarutbildningsnivå finns behov av fler kvinnor. EHS har erfarenhet av att under många år ha kunnat kombinera senior kompetens med att framgångsrikt rekrytera och stötta doktorander och nydisputerade forskare. Därför ser vi att den nuvarande obalansen inom några år kommer att förändras, på liknande sätt som utvecklingen varit inom andra delar av högskolans verksamhet.</p> <p>Högskolan värnar om att inte diskriminera någon på grund av ålder. Våra seniora lärare är mycket uppskattade pedagoger men samtidigt som lärargruppen växer och förnygras finns en stark medvetenhet om behovet av att långsiktigt satsa på att rekrytera nya yngre kvinnliga lärare och forskare. Som exemplen nedan visar finns alla förutsättningar för att denna satsning ska kunna föras i hamn, så som skett inom andra ämnesområden på högskolan.</p> <p>En del i rekryteringsplanen för framtida lärarkompetens är att högskolan under de senaste åren tagit in flera yngre kvinnliga doktorander eller nydisputerade som kursansvariga för flertalet kurser inom mänskliga rättighetsprogrammen. Detta har varit del av en medveten strategi med sikte på att få till ett generationsskifte och förändrad könsfördelning i lärarlaget, men också skapa en ännu tydligare inriktning mot intersektionella och postkoloniala perspektiv på mänskliga rättigheter. En av dessa lärare, Maria Bexelius, som kommer att disputeras i folkrätt under 2022, är också tillsvidareanställd sedan hösten 2020. Emma Sundkvist som också kommer att disputeras nästa år har sitt forskningsfält inom feministisk rättsteori, sociala rörelse-teori och post-kolonial feminism med fokus på begreppen jämlikhet/jämställdhet, mänskliga rättigheter och politik. En annan timlärare är Valgerður Pálmadóttir, som 2018 disputerade på en avhandling om hur det finns många innebörder av den feministiska idén om att det personliga är politiskt. Ett exempel på samma utveckling är anställningen nyligen – efter en pensionering – av ny studierektor inom Avdelningen för mänskliga rättigheter och demokrati, Tijana</p>
--	--	--

		<p>Todorovic, med masterexamen i mänskliga rättigheter och erfarenhet som projektledare med att bygga upp professionella internationella forskningsnätverk, och som nu bland annat arbetar med att skapa nya nätverk och bistå i arbetet kring utvecklings- och forskningsanslag, nationellt och internationellt.</p> <p>En annan del i den strategiska rekryteringsplanen är att inom ett eller två år rekrytera en ny professor med inriktning mot mänskliga rättigheter och statsvetenskap/internationella relationer. I och med att EHS masterprogram från och med läsåret 2021/2022 blir engelskspråkigt ser vi här förutsättningar för att kunna få fler kvalificerade sökande. Detta skulle också påtagligt kunna bidra till att ytterligare stärka utbildningens och forskningens internationalisering. Vid tillsättning av denna tjänst kommer jämställdhetsperspektiv vara en viktig faktor.</p> <p>En representant för Rådet för likabehandling sitter alltid med i alla ärenden som rör tillsättningar av tjänster som garant för att dessa aspekter alltid lyfts fram i beredningen av dessa ärenden. Genus- och jämställdhetsperspektiv kommer sålunda att beaktas såväl lärartillsättningar, antagning av doktorander, som vid fördelning av forskningsresurser och tillskapande av karriärmöjligheter.</p>
--	--	--